

декларації, або договору, поетапно просуватись до загального розуміння всієї злочинної схеми у цілому, встановлюючи нові факти та обставини злочинної діяльності, та повернутись до одиної ідентифікації вже конкретних осіб, організаторів і виконавців викритого злочину, а також кваліфікації їх дії.

Оперативно-розшукова діагностика податкових злочинів ефективно здійснюється на основі економічної та оперативно-розшукової інформації, яка утворюється в процесі проведення економічного функціонування досліджуваного об'єкту [13]. Носіями такої інформації можуть бути найрізноманітніші предмети та об'єкти, але найбільш значущими, на нашу думку будуть саме податкові та інші облікові і бухгалтерські документи досліджуваного суб'єкта податкової сфери. Такі документи, у подальшому, можуть бути ідеальними джерелами інформації, оскільки в них мають бути відомості про дату і місце здійснення відповідних податкових операцій, особисті дані осіб, причетних до їх здійснення, суми податків та інші кількісно-якісні відомості про здійснені протиправні дії. Завдяки наявності цих даних такі документи можуть отримати статус доказів у суді та бути використані для встановлення обставин протиправної діяльності у кримінальному провадженні.

Література

1. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тисяч слів і словосполучень / уклали: О. І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. - К. : Вид-во «Довіра», 2006. - 789 с. (Словники України).
2. Российский энциклопедический словарь: в двух кн. Кн. 2. Н-Я / глав. ред. А. М. Прохоров. - М., 2001. - 1163 с. С. 723.
3. Яковец Е. Н. Основы информационно-аналитического обеспечения оперативно-розыскной деятельности : учеб. пособие / Е. Н. Яковец. - М. : МосУ МВД России, изд-во «Цит-М», 2009. - 464 с.
4. Аверьянова Т. В. Криминалистика: учебник для вузов / под. ред. Р. С. Белкина. - 2-е изд., перераб. и доп. / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская. - М. : Норма, 2006. - 992 с.
5. Горшенин Л. Г. Основы теории криминалистического прогнозирования : монография / Л. Г. Горшенин. - М. : Академия МВД РФ, 1993. - 123 с.

6. Баев О. В. Основы криминалистики : курс лекций / О. В. Баев. - М., 2001. С. 65.

7. Волынский В. А. Криминалистическая техника: наука - техника - общество - человек / В. А. Волынский. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. - 311 с.

8. Погребной А. А. Диагностические исследования ручного огнестрельного оружия и их применение в доказывании : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук : 12.00.09 / А. А. Погребной. - Саратов, 2000. - 23 с.

9. Шурухнов Н. Г. Криминалистика : учеб. пособие / Н. Г. Шурухнов. - М. : Юристъ, 2006. - 639 с.

10. Криминалистика / отв. ред. Н. П. Яблоков. - 3-е изд., перераб. и доп. - М. : Юристъ, 2005. - 781 с.

11. Корухов Ю. Г. Криминалистическая диагностика при расследовании преступлений : науч.-практ. пособие / Ю. Г. Корухов. - М. : НОРМА-ИНФРА-М, 1998. - 288 с.

12. Полянська Г. С. Криміналістична діагностика (сутність та практичне значення) / Г. С. Полянська // Форум права. - 2013. - № 3. - С. 478-485 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_80.pdf

13. В. М. Давидюк Оперативно-розшукова діагностика злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності: монографія / В. М. Давидюк, В. А. Некрасов, Ю. В. Горбач. - К.: 2014.

14. Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел : учебник / под ред. В. М. Атажитова. - М. : Акад. МВД СССР, 1991. - 563 с.

15. Овчинский А. С. Правоохранительные инфотехнологии : научный докл. / А. С. Овчинский. - М. : Норма, 2009. - 144 с.

16. Оперативне розпізнавання / [Некрасов В. А., Мацюк В. Я., Філіпенко Н. Є., Родинюк Л. В.]. - К. : КНТ, 2007. - 216 с.

Малий В.М.,
Харківський національний
університет внутрішніх справ
Надійшла до редакції: 06.02.2017

УДК 343.85

РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ : ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Шеремет О. С.

Автором проведено аналіз наукових праць та чинного законодавства щодо ролі органів місцевого самоврядування у запобіганні злочинності на регіональному рівні. Зазначено, що чинний Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», не повною мірою відбив принципи та ідеї місцевого самоврядування, за яким цей інститут розвивається у світі, у зв'язку з чим повноваження органів місцевого самоврядування були звужені, в тому числі й у питаннях запобігання злочинності. Повноваження носять, в основному, поверхневий, неконкретний характер.

Вказано, що визначаючи роль в цьому процесі місцевого самоврядування, науковці та практичні працівники жодним чином не переймаються потребою у проведенні

досліджень за названою тематикою, не надають аргументованих пропозицій щодо її організації. Надано пропозиції у формуванні регіональних заходів по вивченню кримінологічної ситуації в регіонах, висвітленню форм реалізації місцевим самоврядуванням заходів по запобіганню злочинності у відповідному регіоні.

Ключові слова: громада, органи місцевого самоврядування, запобігання злочинам, правоохоронні органи.

Автором проведено анализ научных трудов и действующего законодательства о роли органов местного самоуправления в предупреждении преступности на региональном уровне. Отмечено, что действующий За-

кон України «О местном самоуправлении в Украине», не в полной мере отразил принципы и идеи местного самоуправления, по которым этот институт развивается в мире, в связи с чем, полномочия органов местного самоуправления были сужены, в том числе и в вопросах предупреждения преступности. Полномочия носят, в основном, поверхностный, неконкретный характер.

Указано, что определяя роль в этом процессе местного самоуправления, ученые и практические работники практически не занимаются исследованиями по названной тематике, не предоставляют аргументированных предложений по организации деятельности органов местного самоуправления. В свою очередь, практика деятельности отдельных органов самоуправления свидетельствует о признании того факта, что профилактика преступности обществом и его формированиями будет способствовать дальнейшему совершенствованию практической деятельности органов исполнительной власти и местного самоуправления, а также правоохранительных органов регионов по вопросам обеспечения активного наступательного противодействия преступности и достижению замедления темпов ее роста. В основу такой деятельности необходимо вкладывать четко определенные приоритеты, постепенно наращивать усилия государства и общественности в совершенствовании организации, средств и методов предупреждения преступлений и их раскрытия.

Констатировано, что несмотря на рациональные соображения специалистов, нет четкого алгоритма и форм участия местного самоуправления в предупреждении преступности, а также представление о его роли в этом процессе. Указано, от того, какое содержание включается в то или иное научное понятие, категорию, и от точного определения их границ и сферы применения зависит определение компетенции должностных лиц органов местного самоуправления и общественности. Не понимая содержания и значения предупредительной деятельности того или иного субъекта, фактически невозможно эффективно его вводить, поэтому наше исследование и направляется на заполнение определенных пробелов.

Даны предложения в формировании региональных мероприятий по изучению криминологической ситуации в регионах, освещению форм реализации местным самоуправлением мероприятий по предотвращению преступности в соответствующем регионе.

Ключевые слова: община, органы местного самоуправления, предупреждение преступности, правоохранительные органы.

The author of the analysis of scientific papers and the current legislation on the role of local authorities in crime prevention at the regional level. It is noted that the current Law of Ukraine "On local government in Ukraine" does not fully reflect the principles and ideas of local self-government, for which the Institute is developing in the world, in this connection, the powers of local self-government bodies have been narrowed, including in crime prevention. The powers are, in general, superficial, non-specific.

It is indicated that the determining role in this process of local government, researchers and practitioners engaged in virtually no research on the above topics, do not provide a reasoned proposals for the organization of local government. In turn, the practice of the activities of individual governments is a recognition of the fact that

prevention society of crime and his forces will contribute to further improvement of practical activities of the executive authorities and local governments, as well as law enforcement agencies in the region on issues of active offensive combating crime and achieving deceleration the pace of its growth. The basis of such activities must be put clearly defined priorities and gradually build up the efforts of the State and the public in improving the organization, means and methods of prevention of crimes and their disclosure.

It was stated that in spite of the specialists rational considerations, there is no clear algorithm and forms of participation of local authorities in crime prevention, as well as understanding of its role in this process.

Indicated on what content is included in this or that scientific concepts, categories, and on the exact definition of the boundaries and scope of the definition depends on the competence of local government officials and the public. Not understanding the content and importance of preventive activity of a subject, it is virtually impossible to effectively introduce, so our investigation and directed to fill certain gaps.

Proposals in the formation of regional arrangements for the study of criminological situation in the regions, covering the implementation of local self-government forms of measures to prevent crime in the region concerned.

Key words: community, local authorities, crime prevention, law enforcement agencies.

Актуальність теми дослідження. Зазвичай боротьба зі злочинністю здійснюється у двох основних напрямках: шляхом запобігання ще не вчинених злочинів і шляхом застосування покарання до осіб, які вже вчинили злочини. Заборона кримінальним законом певний діянь та встановлення покарання за їх вчинення, безумовно, здійснює стримуючий вплив на злочинність. Але кримінально-правовий вплив не відіграє головної ролі в боротьбі зі злочинністю. Покарання, як відомо, це лише один із заходів, за допомогою яких держава впливає на злочинців, але міра далеко не основна, така, що застосовується лише тоді, коли злочин не вдалося попередити. Тим більше і досвід нашої країни, і світовий досвід свідчать про те, що невідворотність та неминучість покарання, а тим більше його жорстокість, ніколи у повній мірі не сприяли зниженню злочинності. Більш раціональними напрямками боротьби з злочинністю є її запобігання та профілактика.

Спеціальними суб'єктами запобігання злочинності традиційно виступають правоохоронні органи, а серед них, в першу чергу, органи внутрішніх справ. Слід зазначити, що останнім часом їх діяльність спрямована, в основному, на припинення злочинів, що готуються та розкриття й провадження по вже скоєних злочинах. Враховуючи, що рівень злочинності в Україні досить високий і значне число громадян для задоволення своїх потреб обирають варіант злочинної поведінки, вони працюють не на запобігання злочинності, а на реагування на вчинені злочини. Саме тому, профілактика протиправної поведінки й запобігання злочинності повинні стати одними з основних завдань органів місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Хоча питання запобігання злочинності на регіональному рівні висвітлюються не так широко, як того заслуговують, загальні криминологічні питання з цього приводу привертають постійну увагу фахівців. Важливе наукове і практичне

значення мають праці вітчизняних та іноземних вчених, а саме: П. П. Андрушка, О. М. Бандурки, А. М. Бабенка, В. Ю. Баулина, А. Б. Благої, Є. М. Блажівського, В. І. Борисова, Р. С. Веприцького, В. О. Глушкова, В. В. Голіни, Б. М. Головкина, В. К. Грищука, Н. О. Гуторової, І. М. Даньшина, С. Ф. Денисова, О. М. Джужи, В. М. Дрьоміна, В. П. Ємельянова, А. П. Закалюка, О. Г. Кальман, О. М. Костенка, О. Г. Кулика, О. В. Лисодєда, О. М. Литвака, О. М. Литвинова, О. А. Мартиненка, М. І. Мельника, В. О. Меркулової, П. П. Михайленка, А. А. Музики, М. І. Панова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація, В. О. Тулякова, П. Л. Фріса, М. І. Хавронюка, В. І. Шакуна, С. С. Яценка та інших.

Метою цієї статті є аналіз наукових праць щодо ролі органів місцевого самоврядування у запобіганні злочинності на регіональному рівні, а також надання пропозицій у формуванні регіональних заходів по вивченню кримінологічної ситуації в регіонах, висвітленню форм реалізації місцевим самоврядуванням заходів по запобіганню злочинності у відповідному регіоні.

Основні результати дослідження. Чинний Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], на жаль, не повною мірою відбив принципи та ідеї місцевого самоврядування, за яким цей інститут розвивається у світі, у зв'язку з чим повноваження органів місцевого самоврядування були звужені, в тому числі й у питаннях запобігання злочинності. Аналіз ст. ст. 26, 38 Закону, де визначені повноваження органів місцевого самоврядування по забезпеченню законності, правопорядку, охорони прав і свобод громадян, показує, що повноваження носять, в основному, поверхневий, неконкретний характер (типу «сприяти», «вирішувати у відповідності з законом», «заслуховувати звіти» і т.ін.). Хоча деякі повноваження цілком реальні і здійсненні. Наприклад, створення муніципальної міліції (поліції), комісій з питань боротьби зі злочинністю, а також за умови внесення змін у спеціальне законодавство про поліцію, бюджетне, фінансове, податкове тощо. Такий підхід є цілком виправданим і підтримується більшістю науковців. Зокрема, проведений аналіз діяльності органів місцевого самоврядування у запобіганні злочинам дозволив О. В. Лисодєду дійти висновку, що органи місцевого самоврядування можуть і повинні бути активними суб'єктами запобігання злочинності в своєму місті (регіоні). Від держави вимагається лише розширення їх прав і повноважень у цій сфері, від органів місцевого самоврядування - реальний фінансування і реальне виконання заходів попереджувального впливу [2, с. 255-256].

Особливої уваги заслуговує проведений А. М. Бабенком аналіз соціально-кримінологічної обстановки регіонів країни, де було виявлено комплекс факторів, що впливає на злочинність у регіонах. У підготовленій монографії ним також розглянуто актуальні проблеми побудови ефективної регіональної системи запобігання злочинності та сформовані пропозиції з удосконалення системи запобігання злочинності [3]. Як нам уявляється, автору вдалося по-новому представити об'єкт регіонального кримінологічного дослідження на основі чого було розроблено кримінологічну класифікацію регіонів у контексті її значення для запобігання злочинності. Вагомого інформаційно-аналітичного значення набула представлена кримінологічна характеристика загальної злочинності, а також її окремих видів: насильницької, злочинності неповнолітніх, у сфері обігу наркотиків, рецидивної злочинності, у сфері службової діяльності,

злочинності організованих груп і злочинних організацій в усіх регіонах України.

Особливої уваги заслуговує теза А. М. Бабенка про участь місцевої влади у формуванні запобіжних заходів, що нами цілком підтримується й розвивається. Актуальним це посилання стає в умовах децентралізації, яка впроваджується нині в Україні. Тож на підставі проведених досліджень існує можливість запропонувати нові та доцільні форми реалізації місцевим самоврядуванням щодо запобігання злочинності у відповідному регіоні.

До речі, децентралізація функцій з охорони публічного порядку тією чи іншою мірою притаманна майже усім західноєвропейським державам. Ще А. Торквіль і П. Ж. Прудон бачили у розширенні повноважень місцевих представницьких органів «не лише цінну протипагу тенденції до уніформації суспільства», «заслон на шляху до всевладдя держави», а й «засіб захисту інтересів індивідів». Багато сучасних західних юристів висловлюють думку про те, що надмірна централізація негативно позначається на діяльності органів влади. Так, відомий французький правознавець І. Люшер справедливо вважає, що «в рішенні, яке приймається на загальнонаціональному рівні не враховуються багато місцевих факторів, і тому воно не відповідає реальності та інтересам громадян, які надають перевагу мати справу з обраними особами, аніж з безликими державними установами» [4, с. 27].

Виходячи з подібних посилок, боротьба з правопорушеннями, а відповідно й управління поліцейськими силами справедливо розглядаються в Західній Європі як обов'язок не лише державної, а й регіональної адміністрації. Крім того, такий стан обумовлений і економічним фактором. Розподіл витрат на поліцію між урядом і місцевою владою, безумовно, сприяє економії і раціоналізації використання бюджетів тієї чи іншої сторони. Аналізуючи процес еволюції поліцейських організацій в Західній Європі, фахівці зауважують, що загалом це відбувалося в умовах боротьби тенденцій централізації та децентралізації у сфері державного управління на фоні розповсюдження ліберальних поглядів на роль поліції у забезпеченні правопорядку [5].

Однак визнання місцевого самоврядування одним з ключових суб'єктів запобіжної й профілактичної діяльності не стало поштовхом для поглиблення наукових розвідок. Нині в Україні не існує комплексної монографічної праці, яка б стосувалась питань запобігання злочинності органами місцевого самоврядування, незважаючи на особливу актуальність цієї тематики у зв'язку з запровадженням децентралізації, зміни підходів в організації роботи місцевого самоврядування, поглиблення економічної кризи, проведення антитерористичної операції на сході України, що, поміж іншим, негативно впливає й на рівень злочинності в країні. По суті, роботами, дотичними до розглядуваної проблеми, стали монографії А. Р. Лещука «Діяльність органів місцевого самоврядування у сфері профілактики адміністративних правопорушень: організаційно-правове забезпечення» (2012р.) [6] та Ю. С. Назара «Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень» (2012р.) [7].

У першому дослідженні запропоновано принципово нове вирішення наукових і практичних проблем, що виявляється у науковому обґрунтуванні та розвитку концептуальних засад правового статусу та діяльності органів

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

місцевого самоврядування як самостійних, повноцінних суб'єктів системи профілактики адміністративних правопорушень у державі та суспільстві. Вказана проблема раніше також не досліджувалася, оскільки до початку 90-х рр. місцеві ради та їхні органи мали статус державних органів. Тому предметом уваги учених і практиків у різних галузях юридичної науки були окремі питання організації профілактичної діяльності місцевих органів державного управління винятково у такому статусі [6, с. 218]. Сьогодні держава передбачає та закріплює на законодавчому рівні у профільному законі про місцеве самоврядування та в галузевих законах окремі завдання, функції та повноваження органів місцевого самоврядування стосовно прийняття обов'язкових до виконання на відповідній території актів у сфері профілактики адміністративних правопорушень, усунення причин та умов, що сприяють їх учиненню. Однак така діяльність держави має несистемний характер, що не дозволяє повноцінно реалізовувати свої можливості у сфері профілактики органам місцевого самоврядування.

Автор другого дослідження наголошує, що необхідно або за допомогою відповідного місцевого правового акта, або за допомогою адміністративного договору між територіальними ОВС та іншими місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування визначити перелік та порядок передання інформації, яка має значення для профілактичної діяльності відповідних суб'єктів. Одним із ефективних механізмів покращення взаємодії органів внутрішніх справ із органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади у профілактиці правопорушень у сучасних умовах має стати договір про взаємодію. Актуальними є теоретичні дослідження зазначеної форми взаємодії у профілактиці правопорушень та рекомендації щодо її застосування територіальними органами внутрішніх справ в окремих напрямках попереджувальної діяльності. Доцільним видається налагодження активної співпраці співробітників ОВС із представниками органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади у профілактиці правопорушень за допомогою різноманітних організаційних форм взаємодії (участь у роботі координаційних органів, участь та безпосереднє проведення координаційних нарад тощо). При цьому необхідно, крім кількісних показників такої взаємодії, враховувати якісні - результат проведення організаційного заходу для узгодження діяльності суб'єктів та його вплив на стан делікатності [7, с. 136-137].

У інших країнах проблемам ролі місцевого самоврядування у запобіганні злочинності присвячено також незначне число робіт, аналіз яких вказує на тотожність наявних проблем в цій сфері, що дозволяє запозичити прогресивні напрацювання вчених. Так, Т. В. Міфтіна констатує, що найнеобхіднішою низовою ланкою у сфері запобігання суспільно небезпечних посягань є звичайні люди, жителі міст, сіл, інших поселень. На жаль, в даний час вони виявилися відірваними (в силу об'єктивних і суб'єктивних причин) від вирішення проблеми забезпечення власної захищеності, незважаючи на існування досить розвиненої системи органів місцевого самоврядування, покликаної реалізовувати гарантії громадської безпеки громадян, які проживають на ввіреній їм території. Між тим, принципи місцевого самоврядування, що складаються в самостійне володіння, користування і розпорядження муніципальною власністю, затвердження місцевих бюджетів, встановлення податків і зборів, ви-

рішення населенням питань місцевого значення, організаційному відокремленні, різноманітні форм здійснення місцевого самоврядування, врахування думки населення при прийнятті рішень, дотримання законності і гласності, колегіальності і єдиноначальності в системі органів, що представляють владу народу, взаємодії з державою, і, нарешті, дотримання прав і свобод людини і громадянина як не можна краще відповідають роботі щодо організації та функціонування ефективної «народної» системи запобігання злочинності. Дослідниця зазначає, що питання боротьби зі злочинністю тісно пов'язані з проблемами соціально-економічного характеру, однак багато місцевих суб'єктів ще не в змозі створювати і розвивати необхідні для їх життєдіяльності органи і служби, що здійснюють безпосередній вплив на становлення і зміцнення муніципальних правоохоронних органів. Тому особливий акцент у цій ситуації слід все ж таки робити на активності громадян, їх бажання і волі у виявленні, припиненні і профілактиці злочинних посягань. Це пов'язано з тим, що їхня допомога - економічно «дешевий» і ефективний спосіб боротьби із злочинністю, значення якого в цих умовах важко переоцінити [8]. Дослідниця наводить низку пропозицій, пов'язаних із децентралізацією державної функції забезпечення кримінологічної безпеки населення.

Як вбачається недосконалою є й діяльність щодо визначення базових засад участі місцевого самоврядування в процесі запобігання злочинності. Так, з цього приводу Х. П. Ярмачі вказує, якщо багаторічною практикою діяльності органів внутрішніх справ напрацьовані форми та методи роботи з членами правоохоронних громадських формувань і така робота проводиться, то місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, в силу об'єктивних обставин, не повністю використовують надані їм можливості [9, с. 137]. Інші фахівці констатують, що роль організуючого і координуючого центру законодавець відводить саме органам місцевого самоврядування та місцевим державним адміністраціям, усуваючи при цьому прогалини законодавства, які погіршували якість забезпечення правопорядку і законності серед населення. Прогалини у визначенні правового статусу органів місцевого самоврядування також створюють проблеми у налагодженні взаємодії з органами внутрішніх справ у сфері профілактики правопорушень [7, с. 4-5; 10, с. 159-163].

Дослідження, проведене П.С. Покатаєвим дало підстави для висновку про необхідність посилення співпраці органів місцевого самоврядування, громадськості та правоохоронних органів в частині охорони громадського порядку та сприяння безпеці на відповідній території; запобігання й припинення злочинів та інших правопорушень; охорони прав і свобод людини [10]. При цьому слід підтримати тезу й стосовно того, що система місцевого самоврядування в Україні потребує докорінних змін, що викликано суттєвими суперечностями та проблемами в його нормативно-правовому, матеріально-фінансовому, організаційному й інформаційному забезпеченні, а конституційно визначений суб'єкт місцевого самоврядування - територіальна громада - протягом тривалого часу ще не набув свого дійсного статусу. Усе це свідчить про недосконалість сучасної державної політики розвитку місцевого самоврядування, яка має включати інтереси держави, територіальної громади й окремої людини. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні суттєво гальмується впливом значної кілько-

---

сті об'єктивних і суб'єктивних чинників політичного, правового, економічного та психологічного характеру. Насамперед, це відсутність дієздатного суб'єкта місцевого самоврядування - недостатньої територіальної громади, яка б володіла необхідними матеріальними й фінансовими ресурсами, мала надійні внутрішні джерела наповнення місцевого бюджету, та дієвого контролю, який би давав змогу впливати на всі сфери суспільного життя [11, с. 37]. Дійсно, лише за умови комплексного підходу до перетворення основних засад й практики реалізації місцевим самоврядуванням покладених функцій і завдань можливо забезпечити ефективність його запобіжної діяльності.

Наведене лише підтверджує необхідність максимального посилення ролі місцевого самоврядування у запобіганні злочинності. Так, за кримінологічним прогнозом, наданим фахівцями Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності мені академіка В.В. Сташиса НАПрН України на підставі аналізу стану злочинності за 2014-2015 рр., статистичні показники злочинності свідчать про зростання рівня злочинності в цілому по Україні (+6,4%). Дані 2016 р. фіксують зростаючу динаміку +28,2% (звертає на себе увагу стрімке зростання злочинів проти власності, особливо крадіжок). Загальновідомо, що зростання на 1% безробіття тягне загальне зростання злочинності на 5-6%, то можна зробити висновок, що криміногенна ситуація в Україні буде лише погіршуватиметься. В Україні за даними Державної служби статистики України, кількість офіційних безробітних починаючи з 2013 р. по 2016 р. зросла з 2% до 11,5%. Але це лише офіційні показники. В реальності ці цифри значно вищі за офіційні. До того ж слід ураховувати латентні форми безробіття. Також необхідно звернути увагу на соціальну нестабільність, що виникла через зростаючу тенденцію внутрішньої міграції людей, постраждалих від воєнного конфлікту. Неспроможність правоохоронної системи швидко змінюватись у відповідності до сьогоденних реалій стає очевидною. Загальна кількість розкриття злочинів щороку зменшується майже на 20% (наприклад, вбивств розкривають лише 9%-12% від загальної їх кількості).

Специфічними факторами впливу на показники злочинності є реформування правоохоронної системи - формування підрозділів Національної поліції України, організаційні та кадрові зміни в органах прокуратури та суттєве оновлення суддівського корпусу. Ці позитивні процеси мають і певні побічні негативні наслідки, пов'язані з відтоком частини досвідчених працівників, певними організаційними неузгодженостями тощо, що може призвести до тимчасового помітного зниження обсягів та якості роботи правоохоронної та судової систем.

Недостатньо ефективна діяльність органів Національної поліції, свідчить про доцільність об'єднання зусиль громадськості та місцевого самоврядування, правоохоронних інституцій у сфері запобігання злочинності. А це можливо виключно за умови створення належного теоретичного підґрунтя, визначення оптимальних форм такої взаємодії, сутності та меж участі самоврядування, основних завдань і функцій останнього у запобіжній діяльності. Однак, на місцях представники місцевих громад іноді не розуміють навіть термінологічних аспектів змісту вживаних ними понять, внаслідок чого виникає плутанина між запобіганням злочинності (мета) та практичною діяльністю відповідних суб'єктів (спосіб), співвідношення яких перекохується. Доволі нечіткими є й

заходи, запропоновані для досягнення окреслених цілей і завдань, до числа яких віднесено: створення атмосфери суспільної нетерпимості до злочинності; ослаблення дії криміногенних факторів; припинення зрощування кримінальних структур з органами державної влади, подальшого поширення і консолідації організованої та інших найбільш небезпечних форм злочинності; недопущення втягнення у злочинну діяльність нових соціальних груп, особливо неповнолітніх; витіснення злочинності з окремих сфер суспільного життя; викорінення корупції, зменшення кримінального тиску на економічні відносини; створення надійних перешкод посиленню кримінального насильства; обмеження незаконного обігу зброї, наркотичних засобів, кримінальних проявів пияцтва та алкоголізму, проституції та інших супутніх злочинності явищ. У результаті посилення профілактичного впливу на злочинність очікується: зниження рівня злочинності, ослаблення суспільної напруги, викликаной її впливом; зменшення впливу організованої злочинності на економічну та політичну сфери суспільства; зменшення корупційних проявів, очищення державної влади від корумпованих державних службовців, створення прозорої системи прийняття і виконання управлінських рішень; істотне підвищення рівня захисту економічних відносин від злочинних посягань, витіснення з економічної сфери кримінального елементу, скорочення обсягів «тіньової» економіки; посилення захисту правоохоронними органами прав, свобод і власності громадян, створення безпечних умов життя у державі; мінімізація злочинного впливу на молодь та підлітків, усунення причин і умов, що сприяють втягненню їх у протиправну діяльність; зниження рівня вживання наркотиків населенням, припинення транзиту наркотичних засобів через територію області; створення системи ресоціалізації осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі; підтримання громадського порядку та безпеки громадян на максимально високому рівні [12]. Навіть поверховий погляд на окреслені напрями впливу дозволяє стверджувати про невідповідність запланованих заходів та дій потребам громади, особливо з урахуванням кримінологічних прогнозів та наявного стану справ зі злочинністю.

Висновки. Здійснений стислий аналіз ілюструє стан запобіжної діяльності органів місцевого самоврядування щодо злочинності. Визначаючи визначальну роль в цьому процесі місцевого самоврядування, науковці та практичні працівники жодним чином не переймаються потребою у проведенні досліджень за названою тематикою, не надають аргументованих пропозицій щодо її організації. Натомість, практика діяльності окремих органів самоврядування свідчить про визнання того факту, що профілактика злочинності буде сприяти подальшому вдосконаленню практичної діяльності органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, правоохоронних органів області у питаннях забезпечення активної наступальної протидії злочинності та досягненню уповільнення темпів її зростання на основі чітко визначених пріоритетів, поступового нарощування зусиль держави і громадськості, вдосконалення організації, засобів і методів запобігання злочинам та їх розкриття.

Як справедливо зазначають з приводу підготовки регіональних планів запобігання злочинності В. В. Голіна та М. Г. Колодяжний, цей документ має затверджуватись у гласному процесі, передбачати думки не лише органів, які безпосередньо займаються запобіганням злочинності, але й інших зацікавлених сторін (громадські організації,